

Elżbieta Hajduga

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: elzbieta.hajduga@ue.wroc.pl

JPK_VAT – (BEZ)KOSZTOWY OBOWIĄZEK DLA ROLNIKÓW – CZYNNYCH PODATNIKÓW VAT

SAF-T_VAT – (NO)COST OBLIGATION FOR FARMERS – ACTIVE VAT PAYERS

DOI: 10.15611/pn.2018.522.16

JEL Classification: H21, H25, K34, M41

Streszczenie: W artykule skupiono się na jednej ze struktur JPK dotyczącej rozliczeń z tytułu VAT, ze szczególnym uwzględnieniem rolników będących czynnymi podatnikami VAT. Celem artykułu jest próba określenia kosztów wprowadzenia obowiązku stosowania JPK_VAT dla rolników. Obowiązek ten wymusza ponoszenie dodatkowych kosztów związanych z przesyłaniem plików JPK_VAT. Koszty te dotyczą zakupu odpowiedniego programu, który będzie generował pliki JPK_VAT. Dodatkowo koszty to nabycie podpisu kwalifikowanego. Rolnik – czynny podatnik VAT – może również skorzystać z usług wyspecjalizowanych biur rachunkowych, co oczywiście jest płatne. W zależności od przyjętego rozwiązania koszty kształtują się od 260 zł do 860 zł w skali roku – przy założeniu samodzielnej wysyłki plików JPK_VAT, lub od 2400 zł przy podjęciu współpracy z profesjonalnym biurem rachunkowym. Metodami badawczymi wykorzystanymi przez autorkę były: metoda analizy i krytyki literatury przedmiotu i aktów prawnych oraz metody formalne.

Słowa kluczowe: VAT dla rolników, zasady JPK_VAT.

Summary: The article discusses one of the SAF-T (Standard Audit File-Tax) structures related to VAT settlements, with particular emphasis on farmers being active VAT payers. The purpose of the article is an attempt to determine the costs resulting from introducing the obligation to use SAF-T_VAT for farmers. This obligation imposes covering additional costs associated with transferring SAF-T_VAT files. These costs are related to the purchase of an appropriate programme used for generating SAF-T_VAT files. Additional costs are related to the purchase of a qualified electronic signature. A farmer – an active VAT payer can also use the services of specialized accounting offices, which obviously is not free of charge. Depending on the adopted solution, the costs range from PLN 260 up to PLN 860 per year – assuming the self-transfer of SAF-T_VAT files, or from PLN 2,400 up in the case of cooperation with a professional accounting office. Research methods used by the author were: the analysis and review method of the subject literature and legal acts as well as the formal methods.

Keywords: VAT for farmers, SAF-T_VAT rules.

1. Wstęp

Ministerstwo Finansów, borykając się z problemem uszczelnienia systemu podatkowego, podjęło działania w kierunku zwiększenia ściągальności podatków oraz poprawy efektywności administracji podatkowo-skarbowej. Jednym z efektów tych działań było wprowadzenie Jednolitego Pliku Kontrolnego (JPK). Zgodnie z założeniami Ministerstwa Finansów JPK ma za zadanie przede wszystkim uprościć oraz skrócić proces kontroli podatkowej. Głównym celem wprowadzenia obowiązku przesyłania plików JPK na żądanie organów podatkowych jest zmniejszenie kosztów związanych z wypełnianiem obowiązków podatkowych, ograniczenie kosztów związanych z funkcjonowaniem administracji podatkowej, a także poprawa wyników kontroli. Realizacja tych założeń odbywa się poprzez szybszy dostęp do danych w formie elektronicznej, która umożliwi ich analizę na różnych płaszczyznach. Jest to ułatwienie dla audytorów zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych, a także ograniczenie kosztów samego podmiotu gospodarczego poprzez odejście od wydruków papierowych. W artykule skupiono się na jednej ze struktur JPK dotyczącej rozliczeń z tytułu VAT, ze szczególnym uwzględnieniem rolników będących czynnymi podatnikami VAT. Celem artykułu jest próba określenia kosztów wprowadzenia obowiązku stosowania JPK_VAT dla rolników¹. Czy można przysłać pliki bez ponoszenia dodatkowych kosztów? Czy jednak nie jest to możliwe? Koszty te oczywiście będą odnosiły się także do wszystkich mikroprzedsiębiorców, którzy wcześniej prowadzili ewidencje kupna-sprzedaży oraz sporządzali deklaracje VAT ręcznie.

Podstawowymi metodami badawczymi wykorzystanymi przez autorkę były: metoda analizy i krytyki literatury przedmiotu i aktów prawnych oraz metody formalne, w tym: metoda opisu tabelarycznego.

2. Założenia Jednolitego Pliku Kontrolnego (JPK)

Idea Jednolitego Pliku Kontrolnego (*Standard Audit File-Tax*) w Polsce została wprowadzona na mocy Ustawy z dnia 10 września 2015 *Ordynacja Podatkowa* [Ustawa z 10 września 2015]. Koncepcja JPK została opracowana przez OECD [OECD 2011] i funkcjonuje już w wielu krajach Unii Europejskiej, np. w Holandii, Austrii czy Estonii.

Jednolity Plik Kontrolny jest zbiorem danych, które za pomocą środków komunikacji elektronicznej muszą być przekazane do organów skarbowych². Dane te muszą być zapisane według określonego, logicznego schematu i struktury. Tworzone są z systemów informatycznych danej jednostki gospodarczej (stąd ważne jest, aby

¹ Jeśli rolnik – czynny podatnik VAT – spełniał kryteria – zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej – dużego, średniego lub małego przedsiębiorcy, wówczas obowiązkiem przesyłania plików JPK_VAT został objęty już wcześniej, tj. 01.06.2016 r. lub 01.01.2017 r.

² Dane przesyłane są do Krajowej Administracji Skarbowej.

prowadzić księgi rachunkowe/ewidencję księgowo-podatkową przy użyciu komputera), zawierają informacje o zaistniałych operacjach gospodarczych w danym okresie. Co istotne, układ i format pliku z danymi musi umożliwiać jego przetwarzanie.

W chwili obecnej JPK obejmuje następujące struktury:

1. Księgi rachunkowe – JPK – KR.
2. Wyciąg bankowy – JPK – WB.
3. Magazyn – JPK – MAG.
4. Ewidencja zakupu i sprzedaży VAT – JPK – VAT.
5. Faktury VAT – JPK – FA.
6. Podatkowa księga przychodów i rozchodów – JPK – PKPIR.
7. Ewidencja przychodów – JPK – EWP.

Obowiązek przekazania (bez wezwania organu podatkowego) dotyczy wyłącznie struktury JPK – VAT. Pozostałe struktury należy przekazać wyłącznie na żądanie organu podatkowego.

Zgodnie z założeniami JPK powinien mieć zastosowanie w postępowaniu podatkowym, w kontroli podatkowej, a także w zakresie czynności sprawdzających [Bielawska, Pauch 2016].

Wprowadzając JPK, polski ustawodawca zastosował okresy przejściowe dla małych, średnich i mikroprzedsiębiorców w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej [Ustawa z 2 lipca 2004]. W początkowej fazie, tj. od 1 lipca 2016 roku, JPK objął duże przedsiębiorstwa, małe i średnie podmioty zostały objęte tym obowiązkiem od 1 stycznia 2017 roku, natomiast mikroprzedsiębiorcy zostaną objęci obowiązkiem JPK od dnia 1 lipca 2018 roku. Należy tutaj zaznaczyć, że mikroprzedsiębiorcy z dniem 1 stycznia 2018 r. zostali już zobligowani do przekazywania JPK_VAT. W tabeli 1 zaprezentowano charakterystykę mikro-, małego, średniego oraz dużego przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz terminy obowiązku stosowania JPK.

Tabela 1. Kryteria pozwalające określić status podmiotu oraz terminy obowiązywania JPK

Podmiot	Zatrudnienie	Roczny obrót lub	Suma aktywów	Termin obowiązywania JPK
Duży	Powyżej 250 pracowników	Powyżej 50 mln euro	Powyżej 43 mln euro	Od 01.07.2016 r.
Średni	Do 250 pracowników	Do 50 mln euro	Do 43 mln euro	Od 01.01.2017 r.
Mały	Do 50 pracowników	Do 10 mln euro	Do 10 mln euro	Od 01.01.2017 r.
Mikro	Do 10 pracowników	Do 2 mln euro	Do 2 mln euro	JPK_VAT Od 01.01.2018 r. Pozostałe struktury JPK od 01.07.2018 r.

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z danymi GUS³ w roku 2016 było 2,4 mln mikroprzedsiębiorców, zatem tej grupy podmiotów dotyczy obowiązek przesyłania JPK_VAT od 1 stycznia 2018 r. W tej grupie również znaleźli się rolnicy, nawet jeśli nie mają statusu mikroprzedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wystarczy, że są czynnymi podatnikami VAT.

3. Idea JPK_VAT

JPK_VAT to dane wynikające z ewidencji sprzedaży i zakupu VAT. Obowiązek prowadzenia ewidencji dla podatku od towarów i usług przewidziany jest w przepisach ustawy o podatku od towarów i usług [Ustawa z 11 marca 2004]. Regulacje nie wprowadzają wzoru ewidencji, jednakże w treści artykułu jest zapis, że ewidencja powinna być prowadzona w taki sposób, aby dane w niej zawarte były niezbędne do prawidłowego sporządzenia deklaracji podatkowej i umożliwiały prawidłowe ustalenie kwoty podatku. Ewidencja zatem powinna zawierać w szczególności:

- dane niezbędne do określenia przedmiotu i podstawy opodatkowania,
- wysokość kwoty podatku należnego,
- ewentualne korekty podatku należnego,
- kwoty podatku naliczonego obniżającej kwotę podatku należnego,
- ewentualne korekty podatku naliczonego,
- kwoty podatku podlegające wpłacie lub zwrotowi,
- dane służące identyfikacji poszczególnych transakcji.

Wymagania te uwzględniają strukturę jednolitego pliku dla ewidencji zakupu i sprzedaży, czyli JPK_VAT. W strukturach JPK wyodrębnia się także JPK_FA. Należy tutaj wskazać na pewne różnice pomiędzy tymi strukturami. JPK_FA obejmuje wszystkie faktury, natomiast JPK_VAT obejmuje wszystkie zdarzenia VAT, które nie zawsze muszą wynikać z faktur⁴. Zatem mogą tu pojawić się różnice dotyczące zakresu i momentu ujęcia.

Do tej pory w deklaracji VAT wykazywano sumaryczną kwotę dokonanej sprzedaży oraz zrealizowanych zakupów. JPK_VAT prezentuje szczegółowe pozycje dotyczące sprzedaży i zakupów. Są to informacje, co, komu, za ile, z jaką stawką sprzedano oraz co, od kogo, za ile i z jaką stawką kupiono. Pozwala to na bieżącą kontrolę transakcji pomiędzy podmiotami gospodarczymi bez angażowania tych przedsiębiorców w proces kontroli. Ponadto organ podatkowy może na bieżąco dokonywać weryfikacji wystawianych faktur w zakresie np. ciągłości numeracji (ewentualne dublowanie numerów lub brak w numeracji).

³ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-gospodarcza-przedsiębiorstw-o-liczbie-pracujacych-do-9-osob-w-2016-roku,1,11.html>, stan na dzień 01.03.2018 r. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/podmioty-gospodarcze-wedlug-rodzajow-i-miejsc-prowadzenia-dzialalnosci-w-2016-roku,7,11.html>, stan na dzień 01.03.2018 r.

⁴ Na przykład przekazanie prezentu – jest opodatkowanie VAT, nie ma faktury.

Dane z JPK_VAT muszą być zgodne z deklaracją VAT. Specyfika pliku kontrolnego w zakresie VAT narzuca przesyłanie miesięcznych plików JPK_VAT, czyli nawet w przypadku składania deklaracji kwartalnych podatnik ma obowiązek przekazania plików dotyczących rejestru zakupu i sprzedaży co miesiąc. W takiej sytuacji nieuniknione jest, że kwartalne deklaracje i miesięczne JPK_VAT będą wykazywały rozbieżności. W związku z tym Ministerstwo Finansów rozważa możliwość likwidacji składania kwartalnych deklaracji VAT.

4. Rolnik a VAT

Zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług podatnikami VAT są osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, a także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Każdy rolnik ma prawo wyboru w zakresie skorzystania z systemu zryczałtowanego bądź z systemu na zasadach ogólnych.

Ustawa o podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowym definiuje pojęcie rolnika ryczałtowego – rozumie się przez to rolnika dokonującego dostawy produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej lub świadczącego usługi rolnicze, korzystającego ze zwolnienia od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3⁵, z wyjątkiem rolnika obowiązującego na podstawie odrębnych przepisów do prowadzenia ksiąg rachunkowych [Ustawa z 11 marca 2004, art. 2, ust. 19]. Rolnikowi ryczałtowemu przysługuje uproszczony system rozliczania podatku od towarów i usług. System ten pozwala rozliczyć podatek od towarów i usług bez konieczności złożenia zgłoszenia rejestracyjnego do urzędu skarbowego, składania deklaracji VAT oraz zwalniania z obowiązku wystawiania faktur sprzedaży czy prowadzenia ewidencji sprzedaży. Istotą tego systemu jest to, że kwota ryczałtu (stawka zryczałtowanego podatku od towarów i usług w rolnictwie to obecnie 7%) jest wypłacana rolnikowi bezpośrednio przez nabywcę produktów rolnych (będącym czynnym podatnikiem VAT), który z kolei rozlicza z urzędem skarbowym wypłacony rolnikowi zryczałtowany podatek od towarów i usług jako podatek naliczony (szerzej: [Hajduga 2016]).

Rolnik ryczałtowy rezygnujący ze zwolnienia musi dokonać zgłoszenia rejestracyjnego na potrzeby podatku od towarów i usług we właściwym urzędzie skarbowym. Po dokonaniu takiego zgłoszenia staje się czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług, dokonuje więc rozliczenia podatku na zasadach ogólnych, czyli dokładnie w taki sam sposób jak inni przedsiębiorcy. Dla wielu rolników powyższe obowiązki ewidencyjne są sporą barierą (raczej natury psychologicznej). Obowiązują się oni zawłości przepisów prawa i ewentualnych trudności z prowadzeniem ewidencji na potrzeby podatku od towarów i usług. Trzeba jednak pamiętać, że po

⁵ Zwolnia się od podatku dostawę produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej, dokonywaną przez rolnika ryczałtowego, oraz świadczenie usług rolniczych przez rolnika ryczałtowego.

pierwsze z roku na rok zwiększa się świadomość „podatkowa” rolników (por. [Zabielska 2011, s. 69-72]), a dodatkowo przemawiają za tym jeszcze potencjalne korzyści finansowe (por. [Turowska 2010, s. 231-232]). Zasadniczo podatek od towarów i usług traktowany jest jako obciążenie dla podmiotów gospodarujących, mimo że jedną z cech podatku od towarów i usług jest tzw. neutralność, czyli fakt, że podatnik nie powinien ponosić ekonomicznego ciężaru tego podatku (jego ciężar ostatecznie ponosi konsument). Jednak w przypadku sprzedaży towarów i/lub usług objętych stawkami preferencyjnymi mamy do czynienia z sytuacją bardzo korzystną. Dzieje się tak właśnie w zakresie sprzedaży produktów rolnych, które opodatkowane są stawką preferencyjną, przy stosowaniu której rolnik będzie miał zawsze nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym, co oznacza zwrot podatku z urzędu skarbowego. Dlatego rolnicy coraz chętniej stają się czynnymi podatnikami VAT. Ich zapal został nieznacznie osłabiony w sytuacji, gdy zostali objęci obowiązkiem JPK_VAT.

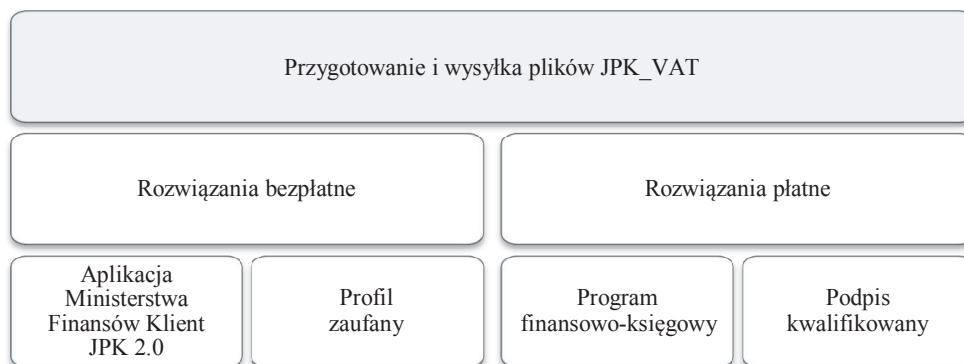
5. Koszty wynikające z obowiązku stosowania JPK_VAT dla rolników będących czynnymi podatnikami VAT

Do końca 2017 roku mikroprzedsiębiorcy, a także rolnicy – czynni podatnicy VAT, mogli prowadzić ewidencje kupna-sprzedaży ręcznie, czyli bez użycia programów komputerowych. Z dniem 1 stycznia 2018 r. takiej możliwości już nie ma.

Część przedsiębiorców prowadziła dokumentację według własnych standardów, stosując niejednokrotnie kilka odrębnych systemów informatycznych. W chwili obecnej muszą dostosować wszystko do jednolitych wymogów i zainstalować system, który zsynchronizuje całość ([Bielawska, Pauch 2016, s. 24]).

Wśród rolników jeszcze przed wprowadzeniem obowiązku przesyłania JPK_VAT pojawiło się wiele wątpliwości i pytań. Wśród tej grupy dominują rolnicy, którzy rozliczali się z VAT w sposób kwartalny. Jak już wcześniej wspomniano, zgodnie z założeniami JPK_VAT plik z danymi z rejestru sprzedaży i rejestru zakupu musi być przesyłany co miesiąc. Wciąż deklaracje mogą być składane kwartalnie, ale rejestry muszą być prowadzone na bieżąco, aby można było przekazać aktualne dane do organów podatkowych. Co istotne, nie ma możliwości przekazywania plików JPK_VAT w formie papierowej. Co to zatem oznacza dla rolnika? Po pierwsze, zakup dobrego programu komputerowego służącego do ewidencji księgowej, który będzie generował gotowe do wysyłki pliki JPK_VAT. Technicznie jest to zbiór informacji tworzony z systemu informatycznego danego podmiotu posiadający ustandaryzowany format (XML) pozwalający na bezpośredni eksport danych. Oczywiście Ministerstwo Finansów przygotowało darmową aplikację – Klient JPK 2.0, dzięki której można wygenerować niezbędne arkusze, uzupełnić i przesłać do organu podatkowego. Wysyłając elektronicznie dane, należy potwierdzić swoją tożsamość. Można skorzystać z bezpłatnego narzędzia, jakim jest tzw. profil zaufany (eGO). Można go wygenerować na e-profilu lub poprzez internetowe konto bankowe – jeśli bank, w którym rolnik posiada rachunek bankowy, oferuje tego typu usługę. Jed-

nak w celu potwierdzenia tożsamości należy złożyć wizytę np. w urzędzie skarbowym lub ZUS-ie. Niestety bardzo często pojawiają się problemy natury technicznej związane z korzystaniem z profilu zaufanego. Stąd też obawy o poprawność i bezpieczeństwo przesyłania danych do organów podatkowych. Jaki zatem jest wybór? Rysunek 1 pokazuje, co jest wymagane do wysyłki plików JPK_VAT i jakie można przyjąć rozwiązania w tym zakresie.

Rys. 1. Przygotowanie i wysyłka plików JPK_VAT

Źródło: opracowanie własne.

W rozwiązaniu płatnym pierwszą rzeczą, jaką rolnik musi nabyć, jest odpowiedni program finansowo-księgowy⁶. Na rynku jest wiele programów oferowanych przez różnych producentów, które stały się alternatywą dla aplikacji Ministerstwa Finansów. Przed dokonaniem zakupu należy zwrócić uwagę na kilka czynników, aby móc korzystać w maksymalnym stopniu z oprogramowania przez wiele kolejnych lat (tab. 2).

Najprostszym rozwiązaniem dla rolników niemających statusu przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a będących czynnymi podatnikami VAT, w zakresie oprogramowania jest wybór programu do fakturowania. Taki program powinien mieć możliwość wygenerowania plików JPK_VAT, JPK_FA. Część z tych podstawowych programów ma możliwość prowadzenia magazynu, kasy, przelewów, kontroli rozrachunków oraz współpracy z programami księgowymi (poprzez możliwość importu i eksportu danych). Ceny takich programów⁷ kształtują się średnio od 60 zł do 220 zł. Oczywiście im więcej możliwoś-

⁶ Program finansowo-księgowy to pojęcia ogólne używane w treści artykułu. Używając tej nazwy, autorka ma na myśli programy, za pomocą których można prowadzić ewidencję na potrzeby pliku JPK_VAT.

⁷ Ceny brutto programów popularnych, takich jak: Comarch ERP OPTIMA Start Mikrofirma, In-sert MikroSubiekt, Mała Księgowość PRO, abcFaktury Professional, Elisoft Faktury Premium.

Tabela 2. Kryteria wyboru programu finansowo-księgowego na potrzeby JPK_VAT

Kryterium	Charakterystyka
Założony budżet	Możliwość wyboru stosunkowo tanich rozwiązań.
Zgodność z obowiązującymi przepisami prawa	Zaspokojenie potrzeb informacyjnych w zakresie podatków.
Elastyczność systemu	Możliwość dostosowania systemu do zmieniających się przepisów podatkowych.
Udział firmy wdrożeniowej/producenta	Możliwość skorzystania ze wsparcia podczas uruchamiania programu. Możliwość skorzystania ze szkolenia w zakresie obsługi programu (np. <i>online</i>). Możliwość skorzystania ze wsparcia technicznego podczas korzystania z programu (kontakt osobisty, telefoniczny, online)
Bezpieczeństwo informacji	Zapewnienie ochrony przed utratą danych oraz zabezpieczenie przed dostępem osób nieuprawnionych
Koszty	Koszty oprogramowania – zakup i koszty z tym związane najłatwiej oszacować. Koszty eksploatacji – wiążą się z opłatami za kolejne aktualizacje programu, z opłatami za wsparcie techniczne (częstym rozwiązaniem jest wsparcie techniczne bezpłatne przez pierwszy rok korzystania z programu, w kolejnych latach wsparcie to jest odpłatne). Koszty organizacyjne – związane z podniesieniem kwalifikacji osób obsługujących program

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ebisch-Stenzel 2013, s. 41-42].

ci, tym droższy program. Jest to wydatek jednorazowy, jednakże, jak zaznaczono wcześniej (por. tab. 2), dokonując wyboru programu finansowo-księgowego, należy zwrócić uwagę na wiele czynników.

Podpis kwalifikowany jest już codziennością w biznesie na całym świecie. Pozwala na finalizowanie kontraktów i przedsięwzięć. Ponadto posiadany przez przedsiębiorstwo kwalifikowany podpis elektroniczny ułatwia relacje:

- z administracją publiczną i urzędami – należy tu wymienić: ZUS, urząd skarbowy, urząd celny, Krajowy Rejestr Sądowy, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Generalny Inspektor Informacji Finansowej, e-PUAP, sądy powszechne (e-sąd);
- biznesowe – zawieranie umów cywilnoprawnych, korzystanie z możliwości wystawiania i przesyłania drogą elektroniczną e-faktur.

Bezpieczny podpis elektroniczny jest równoważny pod względem skutków prawnych z podpisem własnoręcznym. Należy jednak pamiętać, że podpis podpisowi nierówny⁸. Certyfikat kwalifikowany, który jednoznacznie wskazuje użytkownika bezpiecznego podpisu elektronicznego, należy nabyć od firmy, która spełnia

⁸ Można wyróżnić: podpis elektroniczny, bezpieczny podpis elektroniczny, certyfikat niekwalifikowany oraz certyfikat kwalifikowany.

wymogi bezpieczeństwa określone w przepisach prawa i jest wpisana do rejestru Ministerstwa Gospodarki prowadzonego przez Narodowe Centrum Certyfikacji⁹. Należy się liczyć z kosztami zakupu certyfikatu wraz z odpowiednim urządzeniem. Jest to wydatek jednorazowy, ale w kolejnych latach należy odnawiać abonament. Koszt zakupu certyfikatu, który może być wykorzystywany przy JPK_VAT, to wydatek od 200 zł do nawet 600 zł. Natomiast odnowienie abonamentu to koszt około 120-150 zł każdego kolejnego roku. Teoretycznie mikroprzedsiębiorcy/rolnicy mieli najwięcej czasu na przygotowanie się do nowego obowiązku. Jednak nie odbywa się to zupełnie bezkosztowo. Teoretycznie może, ale w praktyce raczej to płatne rozwiązanie jest powszechniejsze, zatem koszty związane z dostosowaniem się do wymagań organów podatkowych kształtują się na poziomie kilkuset złotych jako wydatek jednorazowy. Ponadto w kolejnych latach pojawią się wydatki związane z aktualizacjami oprogramowania i odnowieniem abonamentu do podpisu kwalifikowanego również na poziomie kilkuset złotych (w zależności od programu i certyfikatu).

Innym rozwiązaniem może być skorzystanie z usług wyspecjalizowanego, profesjonalnego biura rachunkowego. Wówczas podatnik może zrezygnować z kupna programu¹⁰ i podpisu kwalifikowanego. Takim programem oraz podpisem dysponuje biuro rachunkowe. Oczywiście biuro będzie pobierało opłatę za prowadzenie ewidencji, m.in. na potrzeby JPK_VAT. Już od 1 stycznia 2018 roku biura podniosły ceny dla swoich „starych” oraz potencjalnych klientów w związku z obsługą plików JPK. Koszt miesięcznej obsługi – w zależności oczywiście od liczby dokumentów, liczby prowadzonych rejestrów, rodzaju prowadzonej ewidencji¹¹ itp. – kształtuje się od 200 zł netto. W tabeli 3 zawarto informacje dotyczące kosztów ponoszonych przez podatników w związku z wprowadzeniem obowiązku przesyłania plików JPK_VAT do organów podatkowych.

Wybór opcji należy do podatnika. Jednym z kluczowych kryteriów wyboru będzie posiadana wiedza i chęć jej poszerzania w zakresie rozliczeń podatkowych. Przepisy podatkowe nie dla wszystkich są zrozumiałe, ponadto bardzo często ulegają zmianom. To może zniechęcić potencjalnego podatnika do rozliczania się samodzielnie. Również zatrudnienie księgowej to olbrzymi koszt dla mikroprzedsiębiorcy, szczególnie w sytuacji, gdy prowadzona działalność jest niewielkich rozmiarów. Także to rozwiązanie jest najmniej korzystne z punktu widzenia ponoszonych kosztów.

⁹ <https://www.nccert.pl/zaswiadczenia.htm>, stan na dzień 01.03.2018 r.

¹⁰ Musi jednak wystawiać faktury w programie przygotowanym do JPK. Nie może tego robić ręcznie – jeśli dotychczas tak robił, więc tak naprawdę zakup chociażby najprostszego/najtańszego programu będzie wymagany.

¹¹ Przeważająca część mikroprzedsiębiorców wybiera ryczałt od przychodów ewidencjonowanych lub PKPiR

Tabela 3. Poziom kosztów, jakie muszą ponieść podatnicy w związku z wprowadzeniem obowiązku JPK_VAT

ROZWIĄZANIE PŁATNE	
Przesyłanie samodzielne przez podatnika	Skorzystanie z usług biura rachunkowego
W pierwszym roku	
<p style="text-align: center;">Od 260 zł do 820 zł</p> (Program 60,00 + podpis kwalifikowany 200,00 zł = 260,00 zł Program 220,00 + podpis kwalifikowany 600,00 zł = 820,00 zł)	Od 200,00 zł × 12 m-cy = 2400,00zł (trudno określić górną granicę)
W kolejnych latach*	
Od 200 zł (aktualizacja programu i odnowienie abonamentu na podpis kwalifikowany)	Od 200,00 zł × 12 m-cy = 2400,00zł (trudno określić górną granicę)

*W zależności od wysokości podwyżek.

Źródło: opracowanie własne.

6. Zakończenie

Mikroprzedsiębiorcy są ostatnią grupą podmiotów, które zostały objęte obowiązkiem przesyłania plików JPK_VAT do organów podatkowych (bez wezwania właściwego urzędu skarbowego). Obowiązek ten objął również rolników niemających statusu przedsiębiorcy, ale spełniających kryteria dla mikroprzedsiębiorcy zarejestrowanych na potrzeby VAT. Rolnik musi poznać zasady generowania plików JPK_VAT, sprawdzić ich zawartość, a także kontrolować swoich kontrahentów w zakresie poprawności danych dotyczących np. nazwy, NIP. Bardzo ważna jest weryfikacja statusu kontrahenta przy rozliczeniach VAT. Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń funkcjonowania JPK dla dużych, średnich i małych przedsiębiorstw, w plikach przekazywanych do organów podatkowych występowało szereg nieścisłości. Najważniejszym z problemów jest uwzględnianie faktur VAT wystawionych przez podmioty, które nie są zarejestrowane jako czynni podatnicy VAT. To z kolei uniemożliwia prawidłowe rozliczanie się z podatku.

Termin wysłania pliku za dany miesiąc upływa z dniem 25. następnego miesiąca. W sytuacji pojawienia się nieprawidłowości lub błędów urząd skarbowy za pomocą SMS lub mailem wzywa podatnika do dokonania korekty. Takie rozwiązanie ma wiele korzyści dla samego podatnika w postaci poprawy audytu wewnętrznego i większej dyscypliny w zakresie prowadzonej dokumentacji, zmniejszenie ilości dokumentów w formie papierowej, a także ograniczenia kontroli ze strony organu podatkowego. Z drugiej strony pojawiają się koszty związane z obowiązkiem stosowania JPK_VAT – zakup programu, koszty nabycia podpisu kwalifikowanego czy korzystanie z usług wyspecjalizowanych biur rachunkowych. Pojawiają się także wątpliwości w zakresie bezpieczeństwa danych, a także dochowania tajemnicy

handlowej. Ministerstwo Finansów zapewnia, że przekazywane informacje na nośnikach danych objęte są tajemnicą skarbową. Etap zbierania informacji objęty jest już zabezpieczeniem w postaci szyfrowania kanałów komunikacji i treści samych dokumentów JPK.

Literatura

- Bielawska A., Pauch D., 2016, *Jednolity plik kontrolny jako sposób przekazywania informacji podatkowej*, Studia Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach nr 282, Katowice.
- Ebisch-Stenzel M., 2013, *Kryteria wyboru systemu finansowo-księgowego i jego rola w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 765, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia nr 61*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin.
- Ginter A., 2011, *Korzyści finansowe z tytułu podatku VAT w wybranych gospodarstwach rolnych dokonujących inwestycji*, ZN SGGW, EIOGŻ, nr 92, Warszawa.
- Hajduga E., 2014, *Taxation of Agricultural Activities in Poland – Selected Aspects*, [w:] *Finance and Accounting – Theory and Practice*, red. J. Adamek, M. Swacha-Lech, Research Papers of Wrocław University of Economics, no 351, Publishing House of Wrocław University of Economics, Wrocław.
- Hajduga E., 2016, *Podatek od towarów i usług w rolnictwie oraz związane z nim obowiązki prowadzenia ewidencji*, Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, nr 307.
- <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-gospodarcza-przedsiębiorstw-o-liczbie-pracujacych-do-9-osob-w-2016-roku,1,11.html> (01.03.2018).
- <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/podmioty-gospodarcze-wedlug-rodzajow-i-miejsc-prowadzenia-dzialalnosci-w-2016-roku,7,11.html> (01.03.2018).
- <https://www.nccert.pl/zaswiadczenia.htm> (01.03.2018).
- OECD, 2011, *Tax Administration in OECD and Selected Non-OECD Countries: Comparative Information Series 2010*, <https://www.oecd.org/tax/administration/CIS-2010.pdf> (28.02.2018).
- Turowska W., 2010, *Ewidencja, rozliczanie i skutki rozrachunków przedsiębiorstw rolniczych z tytułu podatku VAT*, ZN SGGW, EIOGŻ, nr 82, Warszawa.
- Ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy Ordynacja Podatkowa oraz niektórych innych ustaw, t.j. Dz.U. z 2015, poz. 1649.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1221.
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2168.
- Zabielska D., 2011, *Uwarunkowania zasad funkcjonowania podatku VAT w gospodarstwach rolnych*, ZN SGGW, EIOGŻ, nr 89, Warszawa.